

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 5.1.2023
COM(2023) 3 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET
om genomförandet av initiativet för västra Medelhavsområdet

1. INLEDNING – BAKGRUND

I april 2017 antog kommissionen meddelandet *Initiativ för hållbar utveckling av den blå ekonomin i västra Medelhavsområdet* (WestMed-initiativet eller initiativet) som åtföljdes av ett ramverk för åtgärder¹. I november samma år godkändes initiativet formellt av de tio deltagande länderna: fem EU-medlemsstater (Frankrike, Italien, Portugal, Spanien och Malta) och fem länder ur det södra partnerskapet (Algeriet, Libyen, Mauretanien, Marocko och Tunisien) vid en särskild ministerkonferens i Neapel².

Initiativet är ett direkt resultat av [Europa-Medelhavsområdets ministerförklaring om den blå ekonomin](#) som antogs vid Medelhavsunionens konferens i november 2015. Konferensen uppmanade de deltagande länderna att undersöka mervärdet och genomförbarheten av lämpliga havsstrategier på subregional nivå. Initiativet bygger också på de samtal som under många år förts mellan de tio deltagarländerna inom ramen för ”5 + 5-dialogen”.

WestMed-initiativet ligger helt i linje med annan relevant EU-politik med anknytning till regionen, såsom den europeiska grannskapspolitiken. Det utgör EU:s andra havsområdesstrategi (efter strategin för Atlantområdet), och främjar havssamarbete i större regional skala.

Initiativet bidrar till målen för konventionen om skydd av Medelhavets marina miljö och kustregion (Barcelonakonventionen), handlingsplanen för Medelhavsområdet och strategin för hållbar utveckling i Medelhavet 2016–2025. Det bidrar också till Barcelonakonventionens tjugoförsta partsmöte som hölls i december 2019, genom åtagandet att vidta konkreta åtgärder till skydd för Medelhavet till stöd för en hållbar blå ekonomi och grön omställning i regionen.

WestMed-initiativet är också relevant för Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet (AKFM) och dess nyligen antagna strategi för 2030. AKFM:s strategi omfattar en gemensam vision och vägledande principer för hur ett hållbart fiske och vattenbruk i Medelhavsområdet ska uppnås.

De tio länderna åtog sig att samarbeta kring sitt gemensamma intresse för Medelhavsområdet med utgångspunkt i tre mål: 1) förbättra sjösäkerhet och sjöfartsskydd, 2) främja en hållbar blå ekonomi, tillväxt och sysselsättning och 3) bevara ekosystem och biologisk mångfald.

För varje mål fastställdes ett antal prioriteringar och riktade åtgärder, i enlighet med det ramverk för åtgärder som åtföljer initiativet:

1. Samarbete mellan kustbevakningsfunktioner (utbildning, kapacitetsuppbyggnad, räddningstjänst).
2. Sjösäkerhet och insatser vid havsförorening.
3. Strategisk forskning och innovation.
4. Utveckling av maritima kluster.

¹ COM(2017) 183 final.

²<https://www.westmed-initiative.eu/wp-content/uploads/2016/02/1.Declaration-of-Algiers-04.12.2018-EN.pdf>.

5. Kompetensutveckling och kompetensrörlighet.
6. Hållbar konsumtion och produktion (sjötransporter, hamnar, havs- och kustturism, marint vattenbruk).
7. Havsplanering och förvaltning av kustområden.
8. Havs- och sjöfartskunskap.
9. Biologiska mångfalden och bevarande av marin livsmiljö.
10. Hållbart fiske och utveckling av kustsamhällen.

I december 2018 i Alger antog ministrarna från WestMed-länderna, kommissionen och unionen för Medelhavsområdet en förklaring och en färdplan för åtgärder där behovet av att fokusera på sex³ av de tio prioriteringar som anges ovan betonas. WestMed-initiativets betydelse bekräftades ännu en gång i och med [unionen för Medelhavets andra ministerförklaring](#) om en hållbar blå ekonomi, som antogs den 2 februari 2021⁴.

Styrning

Styrkommittén för WestMed tillhandahåller förvaltning på hög nivå för genomförande av ramverket för åtgärder. Kommittén säkerställer operativ samordning, ger vägledning och stöd för att säkerställa att initiativets förväntade resultat uppnås och övervakar dess genomförande. I kommittén ingår nationella samordnare från de berörda ministerierna i de deltagande länderna, företrädare för kommissionen och unionen för Medelhavsområdet samt observatörer.

WestMeds stödmekanism finansieras via Europeiska havs-, fiskeri-och vattenbruksfonden (EHFVF)⁵. Den verkar i nära samarbete med styrkommittén och dess tekniska arbetsgrupper och erbjuder operativt, logistiskt och administrativt stöd. Stödmekanismen erbjuder också praktiskt projektstöd – främst kontaktskapande mellan potentiella partner och projektutveckling – via företrädare på nio nationella knutpunkter.

De nationella knutpunkterna består av nationella expertteam med omfattande nätverk och god kännedom om finansieringsmöjligheter. De kan hitta områden med stor potential, och hjälpa till att utveckla projektidéer. De nationella knutpunkterna erbjuder konfidentiell, skräddarsydd vägledning om projektutveckling, finansieringsmöjligheter och möjliga partner, och kan beakta lokala prioriteringar.

Rapporteringskyldighet

WestMed-initiativet har funnits i fem år. I meddelandet från 2017 anges det att "[k]ommissionen kommer att rapportera om genomförandet av detta initiativ till rådet och Europaparlamentet senast 2022 baserat på rapportering från de involverade länderna". Kommissionen måste också säkerställa att initiativet fortfarande ligger i linje med EU:s aktuella mål och politik. I detta syfte beställde kommissionen en oberoende bedömning av initiativet, där dess mål, framgångar och utmaningar granskades. Bedömningen gjordes i form av en granskningsstudie.

³ 1. utveckling av maritima kluster, 2. biologisk mångfald och bevarande av marin livsmiljö, 3. hållbar konsumtion och produktion, 4. utveckling av kustsamhällen och hållbart fiske och vattenbruk, 5. kompetensutveckling och kompetensrörlighet och 6. sjösäkerhet och insatser vid havsförorening.

⁴ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>.

⁵ Tidigare Europeiska havs- och fiskerifonden.

2. GRANSKNINGSSTUDIEN

För att få underlag för denna rapport lät kommissionen utföra en oberoende granskningsstudie av genomförandet av WestMed-initiativet. I september 2021 inledde uppdragstagaren sitt arbete, som skulle underlätta avgörandet av huruvida initiativets mål hade uppfyllts eller om de behövde uppdateras för att bättre motsvara dagens prioriteringar. I detta syfte beaktade uppdragstagaren fyra viktiga aspekter: Strategiska insikter. Utvärdering av styrningsnivån och prioriteringarna. Utvärdering av initiativet och stödmekanismens roll. Observatörernas perspektiv.

Studien utfördes från oktober 2021 till april 2022. Den omfattade skrivbordsundersökningar samt ett riktat samråd där berörda parter, medlemmar i WestMeds styorkommitté, medordförande i WestMed samt medlemmar i stödmekanismen intervjuades. Samrådet genomfördes med fullgod representation för berörda parter och balans mellan de olika geografiska områdena. Före intervjuerna skickades frågeformulär till WestMeds medlemsländer, och svaren användes till stor del som underlag för granskningsstudien.

Kommissionen utarbetade denna rapport efter noggrann analys av de synpunkter som mottagits via frågeformulären och granskningsstudien, och efter samråd med WestMeds styorkommitté. Nedan följer ett antal slutsatser och rekommendationer.

3. RESULTAT: STYRKOR OCH NÖDVÄNDIGA FÖRBÄTTRINGAR

Under de fem år som initiativet funnits har det visat sig vara en användbar mellanstatlig plattform för att främja hållbara sektorer inom den blå ekonomin i hela västra Medelhavsområdet, genom en bottom up-strategi. Medlemmarna i initiativet och observatörerna i det styrande organet (styorkommittén) uppfattar initiativet som ett robust forum för dialog och samarbete. I synnerhet har de särskilda konferenserna för berörda parter och hackatonevenemangen samlat hundratals deltagare från regionen.

Covid-19-pandemin innebar utmaningar för initiativets funktion och styrning, eftersom de flesta möten behövde hållas virtuellt. Trots detta gjordes stora framsteg, delvis tack vare de ansträngningar som gjorts av medordförandena för WestMed. Initiativet har visat kontinuerligt stöd för projekt och projektförslag. Man har framgångsrikt inrättat två tekniska grupper, en för hållbart vattenbruk och en för grön sjöfart. Initiativet bidrog med underlag till relevanta inbjudningar att lämna förslag från EHFF/EHFVF som delegerats till Cinea⁶. Slutligen ingicks viktiga partnerskap genom undertecknandet av ett samförståndsavtal med Interreg och sammanslutningen av handels- och industrikamrarna i Medelhavsområdet (Ascame).

Det finns visserligen aspekter av initiativet som kan förbättras (synligheten kan ökas, mer lämpliga indikatorer för att mäta framsteg kan utvecklas och några av de befintliga prioriteringarna kan förtydligas), men dessa kan hanteras inom ramen för initiativets nuvarande styrning.

⁶ Europeiska genomförandeorganet för klimat, infrastruktur och miljö.

3.1. Styrkor och mervärde

WestMed-initiativet har åstadkommit sådana framsteg och framgångar att dess inrättande och fortsatta existens är motiverade. Följande sex avgörande styrkor har observerats:

- Dialog och mjuk diplomati.
- Samarbete och partnerskap.
- Projektstöd.
- Kunskapsutbyte.
- Tekniska arbetsgrupper och allianser.
- Bredare samarbete kring Medelhavet.

3.1.1. *Dialog och mjuk diplomati*

WestMed-initiativet har på ett betydande sätt bidragit till att stödja medlemsländernas behov, främst via stödmekanismen och den ram för mjuk diplomati som har inrättats och som underlättar för medlemmarna att diskutera gemensamma utmaningar och möjligheter. Berörda parter uppskattar det faktum att processerna är inkluderande och präglas av delaktighet. Initiativet avspeglar mångfalden av behov och utmaningar i regionen.

Som forum för politisk dialog och utbyte bygger WestMed-initiativet i stor utsträckning på aktivt deltagande från ett nätverk av lokala berörda parter i deltagarländerna. De konferenser för berörda parter och hackatoneevenemang som anordnats inom ramen för WestMed-initiativet – främst i syfte att underlätta utbyte av projektidéer och främja specifik projektutveckling bland regionala aktörer i maritima sektorer – har befestat initiativets ställning som ett beprövat och effektivt verktyg för främjande av kontakter mellan länder som i övrigt har begränsade möjligheter att samarbeta eller som har spända politiska relationer.

De tekniska gruppernas och de maritima klustrens arbete har i hög grad bidragit till att stärka dialogen mellan deltagarländerna och berörda parter inom maritima verksamheter i dessa länder.

3.1.2. *Samarbete och partnerskap*

Stödmekanismen har, under arbetet med att övervaka finansieringsmöjligheterna inom den blå ekonomin, utvecklat särskilda former för samarbete med institutionella givare, i synnerhet Interreg. Regelverket för sammanhållningsfonder för 2021–2027 innehåller uttryckliga bestämmelser om integrering av havsområdesstrategier. En färdplan för samverkansaktiviteter har upprättats mellan Interreg Euro-Med (2021–2027) och WestMed-initiativet. Detta kommer att öka samordningen mellan olika aktörer i Medelhavsområdet och underlätta partnerskap.

I syfte att stödja partnerskap mellan WestMed och relevanta regionala sammanslutningar undertecknades under 2021 ett samförståndsavtal mellan initiativets stödmekanism och Ascame. Samförståndsavtalet syftar till att upprätta en robust samarbetsram för att främja den blå ekonomin, åstadkomma ett säkrare havsområde och förbättra styrelseformerna för havsfrågor i regionen. Vissa av de planerade åtgärderna omfattar gemensamma initiativ och främjar dialog och samarbete. Samarbetet med Ascame kommer att stärka initiativets kopplingar till den privata sektorn och leda till ett utökat kontaktskapande och

projektstödjande arbete. Samförståndsavtalet underlättar dessutom kunskapsöverföring mellan relevanta privata och offentliga aktörer.

Längre fram kan stödmekanismen eventuellt komma att överväga att utöka samarbetet och att även godta projektförslag från nya partner eller finansieringskällor. Detta skulle kunna ske inom ramen för Horisont Europa, EU:s offentlig-offentliga partnerskap för hållbar blå ekonomi⁷ och EU-uppdraget Återställa våra hav och vatten, framför allt i anknytning till "Mediterranean Lighthouse" som har en tidshorisont kring 2030, med inriktning på förebyggande och eliminering av föroreningar i kombination med skydd och återställande av marin biologisk mångfald samt en klimatneutral och cirkulär blå ekonomi, och på att underlätta för berörda parter att engagera sig för uppdragets mål.

3.1.3. Projektstöd

WestMed-initiativet har hjälpt medlemsländerna att utveckla projektförslag, och många av förslagen har också fått finansiering. Detta har varit mycket uppskattat av länderna.

Hittills har 79 projektidéer fått aktivt stöd av initiativet centralt eller av dess nationella knutpunkter. Projektens värde motsvarar totalt omkring 92 miljoner euro⁸. Därutöver finns det över 160 projekt som har anpassats till initiativet och som involverar cirka 600 partner från medlemsländerna.

I **tabell 1** ges några exempel på framgångsrika projekt som fått stöd under de gångna fyra åren. Detta är inte alls en uttömmande förteckning⁹.

Tabell 1: Överblick över viktiga projekt som fått stöd via stödmekanismen

Namn	Syfte	Källa	Belopp (i euro)
DestiMed plus	Främjande av integrerad planering för kustturism	Interreg Med	3 076 000
Digicirc	Europeisk klusterledd accelerator för digitalisering av den cirkulära ekonomin i framväxande sektorer	Horisont 2020	3 755 000
Psamides	Optimering av hamndrift och förvaltning av marinor via innovativa verktyg	Interreg Med	2 859 000
LIFE4MEDECA	Minskade utsläpp inom Medelhavets utsläppskontrollområde	Life-programmet	1 637 000
Afrimed	Återställande av algskogar i Medelhavet	EHFF	1 858 000
Westmopoco	Beredskap för insatser vid kemiska utsläpp	GD Humanitärt bistånd och civilskydd	868 000

⁷https://ec.europa.eu/research-and-innovation/sites/default/files/bmr-2022/ec_rtd_bmr-2022-blue-economy-fiche.pdf.

⁸ Enligt stödmekanismens redovisning.

⁹ Fullständig förteckning: <https://westmed-initiative.ec.europa.eu/publications/#Leaflets>.

WestMeds projektpreis

WestMeds projektpreis (2021) gav tillfälle att uppmärksamma och stödja andra projekt än de som ges aktivt stöd via stödmekanismen och de nationella knutpunkterna. Syftet var att hitta, visa upp och lyfta fram extraordinära projekt som står för innovativa och reproducerbara lösningar på olika områden och som förkroppsligar WestMed-initiativets vision för västra Medelhavsområdet. Totalt 54 intressanta och värdefulla projekt från båda sidor av Medelhavet deltog i 2021 års tävling.

Vinnare blev BlueSkills-projektet ”Blue Jobs and Sustainable Economy in the Mediterranean throughout Enhancing Skills and Developing Capacities”, som finansierades av det italienska universitets- och forskningsministeriet och leddes av Italiens nationella institut för oceanografi och tillämpad geofysik. Projektet främjar ”blå” karriärmöjligheter genom kompetensutveckling, kunskapsutbyte och valorisering av forskning för ett mer hållbart Medelhavsområde. Målet är att utarbeta nya läroplaner och öka anställbarheten inom havs- och sjöfartssektorerna. Övriga finalister förtecknas i **tabell 2**.

Tabell 2: Finalister i tävlingen om WestMeds projektpreis 2021

Namn	Syfte	Källa	Belopp (i euro)
BlueSkills	Främjar ”blå” karriärmöjligheter	Italienska nationella medel	Ej tillämpligt
Algeria start up challenge	Stöder algeriska uppstarts företag inom vattenbruk och miljöskydd (med inriktning mot unga)	Algeriska nationella medel	Ej tillämpligt
Sicomar plus	Gränsöverskridande samarbetsprojekt om sjösäkerhet	InterregFrankrike/Italien: sjöfartsprogram	6 688 000
BioVecQ	Främjar bilateralt samarbete mellan italienska och tunisiska forskningscentrum för blå bioteknik	Interreg Italien/Tunisien	1 722 000
Starfish 4.0	Innovativa lösningar för modernisering och digitalisering av småskaligt fiske	EHFF	1 158 000

EHFVF:s inbjudan att lämna förslag till flaggskeppsprojekt 2021

I ett försök att öka och effektivisera finansieringen utlyste EHFVF 2021 sin första [inbjudan att lämna förslag till flaggskeppsprojekt](#) för blå ekonomi med fokus på havsområdet. Den omfattade en särskild inbjudan för WestMed-länderna. Denna inbjudan avsåg kust- och havsturismens återhämtning. Syftet var att stärka konkurrenskraften och hållbarheten hos sektorn för kust- och havsturism som en del av en smart och resilient blå ekonomi. Ekoturism, digitalisering av sektorn och mobilisering av offentlig-privata investeringar stod också i fokus. Tre projekt till ett värde av 2 385 000 euro valdes ut och är nu under genomförande.

Tabell 3: Projekt som tilldelats genom EHFVF:s inbjudningar att lämna förslag till flaggskeppsprojekt i WestMed-länder

Namn	Syfte	EU-bidrag (EUR)
Eco-cruising Fu_Tour	Förbättra kunskaperna inom ledarskap, blå kompetenser och digitalisering i turistnäringen i västra Medelhavsområdet, med	792 177

	fokus på små och medelstora företag	
EU WeMed_NaTour	Utveckla transnationella, miljösmarta turistpaket, med fokus på havsnära naturområden/kustdestinationer	796 683
Reboot Med	Återhämtning inom och främjande av ekoturism: offentlig-privata partnerskap uppmuntras att tillsammans fastställa handlingsplaner för turistsektorns återhämtning inom ramen för den blå ekonomin	999 380

3.1.4. Kunskapsutbyte

WestMed-initiativet har varit ett framgångsrikt och inspirerande forum för kunskapsutbyte. Medlemsländerna har haft möjlighet att lära av varandra samt utbyta bästa praxis och tillförlitliga metoder för politikutformning, som ska leda till en mer hållbar blå ekonomi. Ett tydligt exempel på detta är den algeriska strategin för den blå ekonomin.

Som första land i södra Medelhavsområdet införde Algeriet 2021 en nationell strategi för den blå ekonomin. Tidshorisonten är tio år. I strategin fastställs de behov, teman, verksamheter och prioriterade åtgärder som krävs för att bygga upp en integrerad och hållbar maritim ekonomi som alla kan dra nytta av. Strategin omfattar även gränsöverskridande aspekter av den blå ekonomin.

Den algeriska strategin för den blå ekonomin inspirerades av WestMed-initiativet, samt av de idéer och mål som utforskats vid olika flernivåevenemang och i samverkan mellan regionala partner, ministrar och styorkommittéer. Stödmekanismen bidrog också med särskilt stöd i denna process. WestMeds stödmekanism och Algeriets nationella knutpunkt spelade i själva verket en avgörande roll och hjälpte de nationella myndigheterna att slutföra och presentera den algeriska strategin för den blå ekonomin. EU stöder strategin genom att satsa 22 miljoner euro på utvecklingen av den blå ekonomin i Algeriet.

Den algeriska strategin för den blå ekonomin är helt integrerad i den algeriska regeringens övergripande vision och bidrar till WestMeds och Medelhavsunionens mål.

I förlängningen kan andra länder inspireras att utveckla liknande strategier. Exempelvis håller Tunisien för närvarande på att utarbeta en strategi som ska antas under 2022.

3.1.5. Tekniska arbetsgrupper och allianser.

År 2020 inrättade WestMed en teknisk grupp för grön sjöfart. Gruppen leds av de italienska och marockanska nationella knutpunkterna och består av experter, specialister och företrädare från alla WestMed-länder. Gruppen har identifierat följande tre nyckelåtgärder på områdena hållbara sjötransporter och alternativa bränslen:

- i) Utvärdera ny teknik och innovativa modeller.
- ii) Skapa ett nätverk av kusthamnar i form av energisamarbeten.
- iii) Bidra till att påskynda anpassningen av handelsfartyg.

AquaWest, en teknisk grupp för hållbart vattenbruk, inrättades 2021 för att stödja införandet av innovativa och hållbara vattenbruksmetoder i västra Medelhavsområdet. Gruppen har fokus på behov och möjligheter i WestMed-länderna söder om Medelhavet, och verkar för att de ska kunna dra nytta av befintliga innovativa metoder i regionen. Gruppen består av ett antal beslutsfattare på hög nivå samt av organisationer i

vattenbrukssektorn och leds av den algeriska nationella knutpunkten. Gruppens huvudmål är att

- i) verka för kunskapsutbyte,
- ii) underlätta utarbetandet av politik,
- iii) uppmuntra samarbete mellan berörda parter,
- iv) hitta finansiering samt
- v) tillhandahålla en plattform för informationsdelning.

År 2021 i Italien beslutade man att inrätta ett nätverk av maritima kluster under det tunisiska klustrets ledning. Nätverkets huvudmål är att

- i) uppmuntra till diskussion och utbyte av kunskap och praxis mellan kluster,
- ii) påskynda utvecklingen av maritima kluster i södra Medelhavsområdet genom närmare syd-syd-samarbete,
- iii) nord-syd-samarbete för kapacitetsuppbyggnad som kan bidra till en uppgradering av kompetensen inom klusterförvaltning mellan den norra och södra delen av Medelhavsområdet samt
- iv) attrahera investeringar, i synnerhet privata investeringar i små och medelstora företag.

3.1.6. Bredare samarbete kring Medelhavet

WestMed-initiativet har inte bara inspirerat till ökat samarbete och dialog mellan medlemsländerna, utan har också lett till bredare samarbete i Medelhavsområdet i övrigt. Detta har tagit formen av projektsamarbeten mellan kustländer i EU och länder utanför EU som inte är medlemmar i WestMed.

Tabell 4: Exempel på projekt som stöds av WestMeds stödmekanism där länder som inte ingår i WestMed deltar

Namn	Sektor	Syfte	Länder	Källa	Budget (euro)
BLUEfasma	Cirkulär ekonomi	Integrera den cirkulära ekonomins principer i fisket/vattenbruket och kust-/havsturismen för att gynna kust- och ömråden	MT GR CY HR MTN	Interreg Med	2 812 000
Psamides	Hamnar	Optimering av hamndrift och förvaltning av marinor via innovativa verktyg	FR ES GR MTN HR	Interreg Med	2 859 000
Odyssea	FoI	Driva kostnadseffektiva plattformar där nätverk för observations-/prognossystem från hela Medelhavsområdet integreras	MA DZ IT FR TN ES EG PT IL UK DE NL TR GR	H2020	8 399 000

I ett försök att ytterligare involvera andra medelhavsländer kommer EHFVF:s inbjudan att lämna förslag till flaggskeppsprojekt, som hittills endast omfattat WestMed-länderna, år 2022 att riktas till samtliga länder i Medelhavsunionen. Därmed involveras, med WestMeds egna exempel som förebild, andra medelhavsländer i projekten.

I BlueMed-initiativet för ett sunt och plastfritt Medelhavet deltog såväl EU-länder som länder utanför EU, inklusive WestMed-länder. Initiativet syftade till att arbeta för en gemensam vision för ett sundare och mer resilient Medelhavet och främja framtida

generationers välstånd och sociala välmående. Inom ramen för initiativet utarbetades en strategisk forsknings- och innovationsagenda specifikt för Medelhavsområdet, med en förteckning över områdets viktigaste utmaningar, kunskapsluckor, insatser som kan möjliggöra blå tillväxt och åtgärder för kompetensutveckling inom olika sektorer.

År 2022 offentliggjorde kommissionen ett nytt vägledande dokument om synergieffekter mellan Horisont Europas och Europeiska regionala utvecklingsfondens program.

Det är nu möjligt att erhålla kumulativ finansiering, dvs. att en insats/ett projekt för en och samma kostnadspost eller utgift kan få stöd från mer än en fond, ett program eller ett instrument, upp till hundra procents finansiering.

I framtiden kommer WestMed-initiativet att samarbeta med den nyligen inledda samordnings- och stödåtgärden, BlueMissionMed, som finansierats genom uppdraget ”Återställa våra hav och vatten senast 2030”.

3.2. Områden där det finns utrymme för förbättringar

Även om det står klart att WestMed-initiativet skapar ett tydligt mervärde finns det utrymme för förbättringar på följande områden.

3.2.1. Öka medvetenheten och synligheten

Den befintliga kommunikationsstrategin är något föråldrad. Logotypen skulle behöva användas bättre för att öka synligheten och visa upp initiativets arbete, framsteg och framgångar på ett bättre sätt.

Lösning: Förbättra kommunikationsstrategin och se till att WestMed-logotypen utnyttjas bättre som varumärke.

En skräddarsydd kommunikationsstrategi skulle bidra till att göra WestMed-initiativet mer synligt. Verksamheten och de framsteg som görs skulle bli tydligare och mer tillgängliga för allmänheten. Kommunikationsstrategin skulle kunna utvecklas genom samarbete med EU-delegationer i medelhavsländer utanför EU. Detta skulle öka synligheten och därmed möjligheterna att locka till sig investeringar samt öka hävstångseffekten av projekten och den finansiering som erhålls för att utveckla dem.

Ett effektivare varumärkesarbete skulle kunna bidra till följande: Kommunicera deltagande länders stöd på ett tydligare sätt. Ge ökad dragkraft åt de projekt som bär varumärket. Hitta projektpartner. Hjälpa de ansvariga för de projekt som bär varumärket att värva stöd från regeringar och berörda parter i regionen. Ge enklare tillgång till finansieringsmöjligheter. WestMed-initiativet bör försöka ta efter Medelhavsunionens framgångsrika varumärkesarbete.

Den nya stödmekanismen bör bidra till utarbetande av en förbättrad kommunikationsstrategi. Enligt sitt mandat ska det konsortium som ansvarar för stödmekanismen lägga fram en kommunikationsstrategi samt en handlingsplan för dess genomförande, som ska ses över var sjätte månad.

Den nya stödmekanismen kan också stödja arbetet med att börja använda logotypen som ett varumärke. Detta kommer att vara avgörande för utarbetandet av en standardanvändning av varumärket i WestMed-stödda projekt och gemensamma initiativ där stöd från WestMed indikeras i samband med ansökan om finansiering. Med hjälp av

tydliga riktlinjer för hur och när logotypen ska användas kan det säkerställas att alla medlemsländer använder den konsekvent. Kommissionen kan underlätta processen genom att bidra med kunskap om standardiserade riktlinjer.

3.2.2. *Förfinna resultatmått och resultatindikatorer*

En förfining av befintliga mått och indikatorer skulle förbättra noggrannheten vid bedömningen av WestMed-åtgärdernas framgång och omfattning.

Förutom när det gäller politikutveckling och WestMeds bidrag på det området finns det ingen koppling mellan enskilda åtgärder i linje med initiativets tio prioriteringar och de specifika mål som anges i det aktuella ramverket för åtgärder.

Många av de mål som anges är så breda att de inte uteslutande kan tillskrivas initiativets åtgärder. Initiativets mål är till största delen kvantitativa. Trots detta har många av de mål som hittills satts upp varit svåra att mäta.

Lösning: Omformulera och inför nya resultatmått för övervakning av genomförandet.

Det reviderade ramverket bör omfatta både kvalitativa och kvantitativa indikatorer. Dessa bör vara relevanta, heltäckande och lätta att övervaka och rapportera om. Genom att integrera relevanta aspekter i de specifika indikatorerna säkerställer man att förändringar av prioriteringarna enkelt kan spåras genom styrnings- och genomförandenivåerna. Dessutom kan nya prioriteringar då enkelt integreras i rapporterings- och övervakningsprocesserna.

Det ingår i den nya stödmekanismens mandat att utarbeta kriterier och indikatorer för att övervaka och mäta både de aktiviteter som genomförs inom ramen för de olika havsområdesstrategierna och de eventuella resultaten av dessa. Detta kommer att göra det lättare för WestMed-initiativet att hantera frågan, även i ramverket för åtgärder och färdplanen för åtgärder.

3.2.3. *Bekräfta och rationalisera prioriteringarna*

WestMed-initiativet verkar inom en bred ram av politik, avtal och strategier som påverkar den hållbara blå ekonomin och som utformas på internationell nivå, på regional nivå i Medelhavsområdet samt av EU.

Initiativets tre övergripande mål och tio prioriteringar överensstämmer i viss utsträckning med den regionala politiken och Medelhavspolitiken. WestMed-initiativet bygger exempelvis på Medelhavsunionens ministerförklaring om den blå ekonomin från 2015. Däremot fastställdes WestMed-initiativets prioriteringar innan Medelhavsunionen antog sin andra ministerförklaring, om en hållbar blå ekonomi, 2021.

Sedan antagandet av Algerförklaringen 2018 har de projekt och förslag som initiativet stött främst haft fokus på de sex prioriteringar som anges i färdplanen för åtgärder, snarare än de tio som anges i ramverket för åtgärder. I färdplanen finns det ingen specifik beskrivning av hur de återstående prioriteringarna ska genomföras¹⁰. Vissa framsteg har

¹⁰ Dvs. samarbete mellan kustbevakningsfunktioner, strategisk forskning och innovation, havsplanering och förvaltning av kustområden samt utbyte av hav- och sjöfartskunskap och synergieffekter av detta.

dock gjorts genom projekten¹¹ och genom initiativets senaste hackaton, som hölls i juni 2022. Vid detta hackaton noterades ett ökat intresse för havsplanering och kustturism. WestMed-initiativets stödmekanism har gett stöd till evenemang för nätverkande på temat havsplanering (där även länderna i östra Medelhavsområdet deltog) och kommer att fortsätta göra det i framtiden, i synnerhet via en ny grupp av experter på havsplanering som inrättats inom ramen för MSP-Med-projektet.

Lösning: Bekräfta och rationalisera prioriteringarna på grundval av regionala och internationella prioriteringar.

Det skulle vara bra om initiativets prioriteringar omkalibrerades och anpassades till de nya initiativ som tagits inom den regionala och internationella politiken. Det skulle kunna göras med Medelhavsunionens andra ministerförklaring om en hållbar blå ekonomi som utgångspunkt. Detta stöds av Medelhavsunionens 42 medlemsländer, och betonar behovet av att ta itu med de miljö- och klimatrelaterade utmaningar som hela regionen står inför.

Dessa frågor kan diskuteras vid WestMed-initiativets nästa ministermöte, som ska hållas under 2023.

4. REKOMMENDATIONER

Som framgår av detta dokument har WestMed-initiativet hittills varit framgångsrikt och gjort tydliga framsteg i riktning mot målen inom ramen för sina tre huvudprioriteringar. Konkreta exempel på framsteg är inrättandet av tekniska grupper, stöd till projektmatchning och projektutveckling samt inrättandet av olika partnerskap. Mer allmänt har WestMed-initiativet lett till märkbara förbättringar av samarbete och dialog i regionen, mellan medlemsländerna, men också med länder utanför initiativet genom att andra medelhavsländer – såväl inom som utanför EU – inkluderats i en rad olika projekt.

Rekommendation 1: På det hela taget rekommenderar kommissionen att WestMed-initiativet och dess tillhörande ramverk för åtgärder förblir oförändrade. De fördelar som beskrivs ovan visar att de är lämpliga. Det finns därför inget behov av förändringar eftersom potentiella förbättringar kan göras utan att det befintliga avtalet ändras.

Rekommendation 2: Kommissionen rekommenderar att stödmekanismen tar upp frågor som ökad synlighet, förbättrat varumärkesarbetet i samband med projekten (t.ex. användningen av logotypen) och förbättrade, lämpligare mått för att utvärdera genomförandet av initiativet. I enlighet med sitt mandat bör den nya stödmekanismen utarbeta en ny kommunikationsstrategi, i samverkan med EU:s delegationer i medelhavsländerna, och en ny uppsättning indikatorer för att mäta framstegen.

Rekommendation 3: Prioriteringarna i förhållande till regional och internationell politik bör ses över och rationaliseras, med beaktande av Medelhavsunionens andra ministerförklaring om en hållbar blå ekonomi. Medlemsländerna kan diskutera detta vid nästa ministermöte, som planeras till 2023.

¹¹ Exempelvis [Fiuufra-projektet](#) som främjar samarbete för bekämpande av IUU-fiske.

4.1. Framåtblick

Efter det att denna rapport lagts fram för rådet och Europaparlamentet kommer den också att presenteras fram vid WestMed-initiativet ministermöte 2023, i Malta. Under detta möte kan länderna välja att bekräfta eller uppdatera prioriteringarna i det gällande ramverket för åtgärder från 2017. De kan också uppdatera de prioriteringar som lyfts fram i Algerförklaringen från 2018 och färdplanen för åtgärder.

Kommissionen föreslår att en ny granskningsstudie av initiativet ska genomföras senast 2027. I kommissionens nästa rapport till rådet och Europaparlamentet bör även rapportering från länderna i WestMed-initiativet beaktas.

Kommissionen kommer att offentliggöra denna rapport och dela den med relevanta institutioner och berörda parter.